

SPOT svetovanje Koroška: Posledice smrti lastnika s.p.

Poslovni svet je nepredvidljiv. Ne samo z vidika poslov, konkurence, delovnih razmerij ampak žal tudi z vidika čisto življenjskih situacij podjetnikov. Še posebej hudo je ko lastnik s.p. nenadoma umre. Poleg bolečine najbližjih ob izgubi se odprejo tudi različna pravna vprašanja, ki zadevajo delovanje podjetja in pravice zaposlenih.

Ena izmed glavnih razlik med d.o.o. in s.p. je prav gotovo v tem, da je s.p. fizična oseba in odgovarja z vsem svojim premoženjem, d.o.o. pa je pravna oseba, kjer za obveznosti odgovarja družba s svojim premoženjem in ne lastniki, s svojim osebnim premoženjem. Lastniki d.o.o. izjemoma odgovarjajo s svojim osebnim premoženjem le v primeru hudih zlorab.

Kakšne so torej posledice za zaposlene, kako je z izplačevanjem plač in odplačevanjem posojil, katere so morebitne nevarnosti za dediče, če umre lastnik s.p.?

S.p. po lastnikovi smrti in do zapuščinske obravnave

Kot smo omenili uvodoma je samostojni podjetnik fizična oseba, kar pomeni, da s smrtjo s. p. **preneha**. Kljub temu s. p. v primeru smrti samostojnega podjetnika ni avtomatično izbrisan iz Poslovnega registra Slovenije, saj AJPES po uradni dolžnosti izbriše podjetnika iz poslovnega registra šele, če **v treh mesecih po pravnomočnosti sklepa o dedovanju** nihče izmed podjetnikovih dedičev ne predloži izjave, da bo nadaljeval zapustnikov s.p.. V obdobju po lastnikovi smrti in pred zapuščinsko obravnavo se kontinuiteta podjetja zagotavlja z dedovanjem, saj je tudi zapustnikovo podjetje, tako kot druge premoženjske pravice, predmet dedovanja in sodi v zapuščino pokojnika. Zakon o dedovanju (ZD) določa, da pokojnikova zapuščina preide na njegove dediče v trenutku njegove smrti in tako nastane dediščinska skupnost, kar pomeni, da so že s trenutkom njegove smrti vsi dediči skupaj nosilci premoženja, pravic in obveznosti zapustnika. Dediči do dokončne delitve skupno upravljajo dediščino in razpolagajo z njo, torej **tudi s podjetjem pokojnika**.

S.p. če sta imenovana prokurist ali poseben zastopnik za primer smrti samostojnega podjetnika

Podjetnik lahko poskrbi za zastopanje podjetja v primeru svoje smrti, kar je še posebej priporočljivo v primerih, ko je več dedičev. **Prokura**, ki upravičuje za vsa pravna dejanja, ki sodijo v pravno sposobnost podjetnika (razen za odsvojitve in obremenitve nepremičnin), namreč s smrtjo podjetnika **ne preneha**, kar pomeni da lahko prokurist še naprej zastopa podjetnika oziroma njegove dediče v primeru podjetnikove smrti. Poleg prokurista lahko podjetnik imenuje tudi posebnega **zastopnika za primer svoje smrti**, ki bo od trenutka njegove smrti pooblaščen za opravljanje vseh pravnih dejanj, ki sodijo v redno poslovanje podjetja. Dedič podjetnika lahko tako prokuro kot tudi pooblastilo pooblaščenca za primer smrti kadarkoli **prekliče**. Vsakdo, ki ima **pravni interes**, lahko vloži predlog za imenovanje zastopnika za primer smrti ali prokurista in to stori sodišče v nepravdnem postopku.

Zaposleni, pogodbe o zaposlitvi, kdo plača neizplačane plače in morebitne odpravnine če umre lastnik s.p.?

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) določa, da pogodba o zaposlitvi preneha veljati s smrtjo delodajalca fizične osebe, **razen če zapustnikovo dejavnost nepretrgoma nadaljuje njegov naslednik**. Kaj se bo zgodilo s pogodbami o zaposlitvi, je tako odvisno od tega, ali bodo dediči nadaljevali dejavnost zapustnika ali ne. Če ob smrti delodajalca njegovo premoženje, vključno z njegovim podjetjem, preide na dediče in slednji nepretrgoma nadaljujejo dejavnost, potem tudi pogodbe o zaposlitvi ne prenehajo. Če dediči **ne nadaljujejo dejavnosti zapustnika, pogodbe o zaposlitvi po zakonu prenehajo s smrtjo delodajalca**. Če ne gre za dejavnosti, ki so osebno vezane na delodajalca, lahko pravni naslednik s.p. praviloma izvršuje izplačilo plače, zagotavljanje dela in s tem povezano organiziranje delovnega procesa. Odločitev o prenehanju pogodb o zaposlitvi torej sledi usodi podjetja oziroma dejavnosti, zaradi katere so delavci zaposleni pri delodajalcu. Če podjetje oziroma dejavnost nadaljuje po smrti delodajalca njegov pravni naslednik, potem se uveljavi pravilo o ohranitvi pogodb o zaposlitvi. Če pogodba o zaposlitvi preneha veljati zaradi smrti delodajalca fizične osebe, delavec **nima pravice do odpravnine**. Po določilu 106. člena ZDR-1 imajo delavci pravico do odpravnine po 108. členu ZDR-1 v primeru, če jim je bila pogodba o zaposlitvi odpovedana v stečajnem postopku, postopku likvidacije, ki jo izvede sodišče, ali v potrjeni prisilni poravnavi. V primeru smrti delodajalca fizične osebe pa pogodba o zaposlitvi preneha veljati, torej ni odpovedana. Zato zanjo ne morejo veljati določbe, ki urejajo odpoved pogodb o zaposlitvi v stečajnem postopku in drugih podobnih postopkih.

Kreditne pogodbe in kaj preostane dedičem če je dolgov več kot premoženja?

Smrt podjetnika (posojilojemalca) **ni razlog za razdrtje posojilne pogodbe**, saj samostojni podjetnik odgovarja za obveznosti iz poslovanja podjetja z vsem svojim premoženjem-torej tudi osebnim in iz tega premoženja se lahko poplačajo upniki. Ker dediči s trenutkom smrti zapustnika vstopijo v njegov pravni položaj (132. člen ZD), nanje preidejo tudi vse dolžnosti in pravice v zvezi s posojilno pogodbo. Zato ima posojilodajalec po predhodno izpeljanem opominjevalnem postopku pravico terjati plačilo zapadlih terjatev od dedičev in ob morebitnem neplačilu tudi pravico do **odstopa od pogodbe**.

Ko sodišče v zapuščinskem postopku ugotovi, katero premoženje sestavlja podjetnikovo zapuščino se lahko dediči na podlagi ugotovljene vrednosti premoženja vse **do konca zapuščinske** obravnave odločijo ali zapuščino sprejemajo ali pa se ji bodo odpovedali. Določba 28. člena Zakona o dedovanju določa, da je vrednost zapuščine treba popisati in oceniti vse premoženje, ki ga je imel zapustnik ob svoji smrti, torej tudi tisto premoženje, s katerim je razpolagal z oporoko, in vse njegove izterljive terjatve, tudi tiste, ki jih ima proti kakšnemu dediču. Od ugotovljene vrednosti premoženja, ki ga je imel zapustnik ob svoji smrti, se odbijejo zapustnikovi dolgovi, stroški za popis in ocenitev zapuščine ter stroški za zapustnikov pogreb. Ker so na zapuščinski obravnavi dediči seznanjeni s premoženjem in terjatvami, se lahko, če je premoženja manj kot dolgovi, odpovejo dedičini z izjavo, ki jo podajo sodišču do konca zapuščinske obravnave. Problem nastane, ko se šele po prevzemu dediščine pojavi kakšna neznan obveznost in bi utegnila imeti negativne posledice za dediče.

Za SPOT svetovanje Koroška:

David Valič, Podjetniški center Slovenj Gradec d.o.o.

Vir:

<https://podjetnik.finance.si/8940291/Vprasanje-zivljenja-in-smrti-kaj-se-zgodi-z-zaposlenimi-v-s-p-ce-umre-njegov-lastnik>

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska Unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj www.eu-skladi.si